

‘Catch The Dream’ voor de Kamamma’s

Logeer in een township en leer traditionele gerechten bereiden, zoals vetkoek en chakalaka. Te gast bij één van de Dreamcatcher Kamamma’s leer je Zuid-Afrika pas écht kennen.

Buiten de hekken van Cape Town International Airport worden toeristen onmiddellijk geconfronteerd met de aanblik van armoedige hutjes van golfplaat en vuilniszakken. Het zijn beelden waar je als vakantieganger bepaald niet blij van wordt. Ook de verhalen over bendege-weld, verkrachtingen en HIV/aids nodigen niet uit om eens af te slaan bij Khayelitsha of Llanga en een kijkje te nemen in het leven van de bewoners daar.

Ik ben in de Westkaap en rijd over de N7 naar Stellenbosch. In plaats van extra op het gaspedaal te drukken richting de *winelands*, sla ik af bij Kayamandi, een zwarte wijk aan de rand van Stellenbosch. Bij de ingang word ik hartelijk ontvangen door Buthi Yellow Eiman, die bij mij in de auto stapt en me door de straten van Kayamandi loodst, naar het huis van Kamamma Esme Makalima.

Zelfstandig ondernemer

Het woord ‘Kamamma’ komt uit het Xhosa en betekent ‘zij die een kind op

de rug draagt’. Het verwijst naar de figuur van de moeder, die de verantwoordelijkheid op zich neemt voor het welzijn van haar kinderen en de gemeenschap waarin zij leeft. Zo’n moederfiguur houdt zich bezig met alle taken in huis en met de opvoeding van de kinderen uit haar omgeving. Zij staat aan de basis van een beter bestaan voor de mensen uit haar gemeenschap.

Dat is het uitgangspunt van The Dreamcatcher Foundation, een Zuid-Afrikaanse non-profitorganisatie die via sociaal toerisme de armoede in achtergebleven bruine en zwarte gemeenschappen bestrijdt. The Dreamcatcher Foundation biedt Afrikaanse vrouwen een driejarige opleiding waardoor zij zich als zelfstandige ondernemers in hun eigen gemeenschap kunnen vestigen. Doel: het verwerven van een eigen inkomen, waardoor deze vrouwen een zelfstandig bestaan kunnen opbouwen en toeristen kunnen laten kennismaken met de unieke cultuur van de lokale bevolking. Hiervoor ontwikkelde The Dreamcatcher Foundation twee projecten: het ‘Home-stay’-en het ‘Cook-up’-programma, waarbij de toerist bij een Kamamma thuis kan logeren en helpt bij het bereiden van traditionele maaltijden. Een unieke kans om Zuid-Afrika van binnenuit te leren kennen.

Trots

Via een boeking bij The Dreamcatcher Foundation bezocht ik Dreamcatcher Kamamma Esme voor een kookles. Esme ontving me met open armen in haar bescheiden, maar zo propere en gezellige huis. Meteen al rook ik de heerlijke geuren van wat later de *chicken curry* en de *chakalaka* (een aardappel-uiengerecht om van te watertanden) bleken te zijn. Mijn eigen inbreng bleef beperkt tot de *vetkoek*: taai deeg in kokende olie laten zakken en wilde spinazie in een pan doen.

Ondertussen praatte Esme Makalima, een Xhosa-vrouw, gepassioneerd over Anthea Rossouw, die The Dreamcatcher Foundation in 1984 heeft opgericht. Anthea Rossouw is nog steeds dagelijks betrokken bij haar Kamamma’s en ziet toe op de voortdurende bijscholing en zorg die nodig zijn om de vrouwen op eigen benen te laten staan. Esme Makalima: ‘Toen Anthea ons, acht mama’s, in 2001 vroeg om aan de twee projecten deel te nemen, was onze eerste reactie: maar dat kunnen wij niet, hoe moeten wij dit doen, ons huis is te klein, wij kunnen hier toch geen toeristen ontvangen? Maar Anthea organiseerde workshops en daarna een opleiding, zodat we beter leerden koken en lessen kregen over hygiëne en administratie. Wij kregen zelfs communicatietraining. Het was zo inspirerend! Wij kregen weer hoop dat de droom van Madiba, “welvaart, vrijheid en gelijkheid voor iedereen” kan uitkomen. *We are so proud!*’

Kamamma Esme is trots op haar positie in de gemeenschap en trots op haar cultuur. Om de *empowerment* van deze vrouwen nog meer kracht bij te zetten moeten zij zelf ook een goed doel adopteren. Probleemjongeren opvangen bijvoorbeeld, of koken voor scholen. Belangrijke programmapunten van The Dreamcatcher Foundation zijn verder het aanpakken van het afvalprobleem in de *townships* en bewustwording van het milieu. De Kamamma’s worden hier ook in onderwezen en ze geven het goede voorbeeld door aan recycling en gescheiden afval te doen.

Buthi Yellow onderricht de jeugd.

Beeld bijstellen

Buthi Yellow, die de maaltijd met ons deelt, leeft in een *township* verderop, in Klapmuts. 'Buthi' is de aanduiding voor een mannelijke gemeenschapsleider die deel uitmaakt van het Dreamcatcher-netwerk. Ook Yellow heeft dankzij de steun van The Dreamcatcher Foundation zijn eigen bedrijf; hij maakt voorwerpen en kunstwerken van ijzerdraad en kralen. Hij is inmiddels een bekende 'wireman' in de Kaap en geeft zijn ambacht door aan jongeren die daarmee ook een zelfstandig inkomen verwerven. Ook coacht *Buthi* Yellow jeugdvoetballers en kunnen jongeren met hun problemen bij hem terecht. Yellow vindt het geweldig dat blanke toeristen oprechte belangstelling tonen voor zijn mensen en hun cultuur, en dat ze de moeite nemen om hen thuis te bezoeken. 'Zo kunnen we laten zien dat we vreedzaam willen leven en niet alleen dromen over, maar zelf ook hard werken aan een betere toekomst voor onze mensen.'

Tijdens een rondwandeling door Kaya-*mandi* praten we over de hoge criminaliteit en de problemen van jongeren die hun school niet afmaken en zich bij bendes aansluiten om zich zogenaamd beschermd te voelen. Maar bij het uitgaan van de scholen zien we gelukkig ook groepen kinderen in keurige schooluniformen, met hun schooltas onder de arm. Goed bevoorrade supermarkten, een medische kliniek, een gemeenschapshuis en weliswaar kleine, maar keurige huizen met gas, water en licht. Het beeld van de voorbij racende toerist dat het in de *townships* vooral onveilig en onhygiënisch is en dat blanken er niet welkom zijn, moet na een bezoek aan een Kamamma worden bijgesteld.

Deze vorm van sociaal toerisme geeft de Kamamma's en Buthi's naast een bescheiden inkomen ook een gevoel van eigenwaarde. Voor de toerist is een bezoek aan een Kamamma een mooie kans om kennis te maken met een ander aspect van Zuid-Afrika. Het kan hun reis in dit prachtige land een stuk rijker maken. Het maakt hen in elk geval een stukje wijzer.

Droomvanger

Het Kamamma-project van The Dreamcatcher Foundation heeft zijn oorsprong in Stilbaai, een dorp op een kleine vier uur rijden ten oosten van Kaapstad, waar Anthea Rossouw begin jaren tachtig

woonde als echtgenote van de burge-meester. Zij sprak vloeiend Xhosa, wat ten tijde van de apartheid voor een blanke vrouw heel uitzonderlijk was. Ook had zij een studie sociologie en psychologie gevolgd. Anthea Rossouw voelde zich buitengewoon betrokken bij de arme, zwarte gemeenschap in Stilbaai. Deze mensen waren volledig aan hun lot overgelaten en leefden onder erbarmelijke omstandigheden. Anthea Rossouw ontwikkelde een programma waarmee in de eerste plaats hun gebrek aan basisbehoeften op een structurele manier kon worden aangepakt. Doordat Anthea de bevolking volledig bij de uitvoering betrok en erop toezag dat de mensen uit de gemeenschap vaardigheden leerden en kennis en verantwoordelijkheden bijgebracht kregen, zorgde zij ervoor dat zij op termijn het programma zelfstandig zouden kunnen voortzetten. 'Brave New World' noemde Anthea dit project. Ze begon met de bouw van een bejaardencentrum dat mede dankzij de hulp van de zwarte bevolking succesvol was. Eén van de zwarten die aan dit project werkte, was Moses Kleinhans uit Melkfontein. Ook waar hij vandaan kwam, was de nood in de gemeenschap verschrikkelijk hoog: gebrek aan voedsel, ziekenverzorging en huisvesting. Omdat Melkfontein aan de Garden Route ligt – toen ook al een populaire toeristenbestemming – ontstond het idee dat de zwarte vrouwen uit deze gemeenschap hier hun voordeel mee zouden doen, door gastvrouwen te worden voor de toerist en deze te laten kennismaken met hun rijke culturele erfgoed. Met het geld dat zij, later de Dreamcatcher Kamamma's genoemd, verdienden, konden zij hun kinderen en de gemeenschap een betere toekomst geven.

De naam 'Dreamcatcher' kreeg Anthea Rossouw van Moses Kleinhans, die haar op zijn sterfbed vroeg om zijn 'droomvanger' te zijn. Van zijn droom: welvaart voor zijn mensen en herstel van hun waardigheid. Dit maakte enorme indruk op Anthea Rossouw, en ze veranderde de naam 'Brave New World' in 'The Dreamcatcher'. Nu is Melkfontein een keurig dorp, van alle belangrijke faciliteiten voorzien. De droom van Mozes Kleinhans is een inspiratiebron geworden voor wel vijftig Kamamma-projecten, over elf provincies in Zuid-Afrika verspreid.

Dreamcatcher Nederland

Sinds 2006 bestaat er ook een Dream-

Kamamma's met Anthea Rossouw (links)

Een les over afvalverwerking

Cook-up

catcher Foundation Nederland, opgericht door journaliste Sonja van Proosdij en fotografe Jacqueline Beckers. Zij delen Anthea Rossouws droom en steunen haar met het beheren van de stichting en het inzamelen van fondsen. Karin Bloemen is ambassadeur van de Dreamcatcher Foundation Nederland. Bloemen voelt zich sterk betrokken bij de opbouw van het nieuwe Zuid-Afrika en onder meer dankzij de opbrengst van benefietconcerten kunnen er in Zuid-Afrika belangrijke investeringen worden gedaan. Ondertussen gaat Anthea Rossouw onvermoeibaar door. In de geest van Nelson Mandela blijft zij bouwen aan de toekomst van de achtergestelde bevolking van Zuid-Afrika. Een toekomst van 'welvaart, vrijheid en gelijkheid voor elke Zuid-Afrikaan'.

Voor meer informatie:

www.dreamcatchersouthafrica.com;

www.dreamcatcherfoundation.nl